

Informace o změnách v důchodovém systému od 1. ledna 2021

Tato informace přináší přehled provedených změn v oblasti důchodového pojištění od 1. ledna 2021, které se týkají především valorizace vyplácených důchodů. Na základě iniciativy paní ministryně práce a sociálních věcí Jany Maláčové byla koncem ledna 2019 ustavena nová „Důchodová komise“, složená ze zástupců politických stran, poslanců a senátorů Parlamentu ČR, představitelů akademického světa a sociálních partnerů zastoupených v RHSD, která projednávala i v roce 2020 návrhy na pokračování důchodové reformy v České republice.

S těmito návrhy jsou představitelé odborových svazů sdružených v ČMKOS průběžně informováni formou záznamů o průběhu jednání Komise pro spravedlivé důchody vyhotovovaných zástupcem ČMKOS v této komisi JUDr. Vítem Samkem. V roce 2020 se uskutečnila s ohledem na koronavirovou krizi pouze čtyři zasedání této poradní Komise. Na 12. zasedání, které se uskutečnilo on-line formou, byl představen návrh důchodové reformy, který byl MPSV dne 14. prosince 2020 zaslán do vnějšího připomínkového řízení v podobě následujících návrhů zákonů:

1. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (na Intranetu ČMKOS kroužkové číslo 258/2020),
2. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (na Intranetu ČMKOS kroužkové číslo 259/2020),
3. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (na Intranetu ČMKOS kroužkové číslo 260/2020).

Návrh stanoviska ČMKOS k uvedeným návrhům zákonů projednala Pracovní skupina Rady ČMKOS pro důchodovou reformu na svém on-line zasedání dne 6. ledna 2020. Součástí předloženého návrhu důchodové reformy, je i návrh na snížení důchodového věku pro zaměstnance vykonávající po dlouhou dobu namáhavé a rizikové práce, který směřuje k naplnění dlouholetého požadavku ČMKOS. Realizace tohoto opatření je podle dřívějších vyjádření pana předsedy vlády Andreje Babiše i paní ministryně práce a sociálních věcí Jany Maláčové jedním z hlavních záměrů vlády v oblasti důchodů a ČMKOS bude usilovat o jeho schválení ještě v průběhu tohoto volebního období.

Velkým problémem z hlediska dalšího legislativního procesu na úrovni vlády, popřípadě Parlamentu ČR je, že předložený návrh důchodové reformy není dohodnut stranami vládní koalice jako společný návrh (Andrej Babiš, předseda vlády i Alena Schillerová, ministryně financí jej ve svých vystoupeních ve veřejných sdělovacích prostředcích odmítají)

Valorizace vyplácených důchodů:

Od ledna 2021 dochází k valorizaci všech vyplácených starobních, invalidních, vdovských, vdoveckých a sirotčích důchodů. Česká správa sociálního zabezpečení každoročně provádí valorizaci důchodů automaticky, poživatelé vyplácených důchodů nemusí o zvýšení důchodu žádat. Obdobně postupují i ostatní plátcí důchodů při valorizaci důchodů příslušníků ozbrojených sil a sborů. Česká správa sociálního zabezpečení každý měsíc vyplácí cca 3,5 milionu důchodů. Ty jsou vypláceny osobám, které splnily potřebnou dobu účasti na důchodovém pojištění a další podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění.

Valorizace důchodů vychází z nařízení vlády č. 381/2020 Sb., o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2019, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2019, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2021 a základní výměry důchodu stanovené pro rok 2021 a o zvýšení důchodů v roce 2021, podle kterého jsou od lednových splátek výše uvedené důchody zvyšovány. Na zvýšení důchodu od splátky vyplácené po 31. 12. 2020 má nárok každý, jemuž byl důchod přiznán od data před 1. 1. 2021.

Důchod se skládá ze základní výměry a procentní výměry. Jeho výsledná výše je součtem těchto výměr. Základní výměra důchodu je pevně stanovená část důchodu, stejná pro všechny důchodce. Základní výměru důchodu neovlivňuje délka doby pojištění ani výše výdělku. Procentní výměra důchodu závisí na konkrétním průběhu pojištění a platí, že čím jsou vyšší příjmy v rozhodném období a delší získaná doba pojištění, tím vyšší je procentní výměra důchodu. Minimální zákonem zaručená výše procentní výměry důchodu činí 770 Kč měsíčně.

Základní výměra se zvýší o 60 Kč, tedy ze současných 3 490 Kč na 3 550 Kč, a procentní výměra vzroste o 7,1 % vyplácené procentní výměry. Vůbec poprvé v historii valorizace vychází mj. z indexů růstu spotřebitelských cen domácností důchodců. Průměrný starobní důchod by tak mohl od ledna 2021 činit 15 336 Kč měsíčně. Díky valorizaci vyplácených důchodů tedy dojde k jeho zvýšení přibližně o 839 Kč.

Vývoj valorizace důchodů v posledních letech

Rok	Zvýšení základní výměry	Zvýšení procentní výměry
2021	60 Kč	7,1 %
2020	220 Kč	5,2 % + 151 Kč
2019	570 Kč	3,4 %
2018	150 Kč	3,5 %
2017	110 Kč	2,2 %
2016	40 Kč	0 % – nedošlo ke zvýšení
2015	60 Kč	1,6 %

Od lednové splátky 2021 budou zvýšeny i tzv. dílčí důchody, které byly přiznány podle tzv. koordinačních nařízení Evropské unie nebo podle mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení. Vyplácená procentní výměra těchto důchodů se zvýší také o 7,1 %, základní výměra se zvýší o poměrnou část z 60 Kč, která odpovídá poměru české doby vůči celkově získané době pojištění.

Příklad valorizace tzv. sólo vypláceného důchodu

Byl-li v roce 2020 vyplácen např. starobní důchod ve výši 16 096 Kč měsíčně, tvoří ho základní výměra 3 490 Kč a procentní výměra 12 606 Kč. Od lednové splátky důchodu v roce 2021 se základní výměra zvýší o 60 Kč na 3 550 Kč, procentní výměra se zvýší o 7,1 %, tj. o 896 Kč (částka zvýšení se vždy zaokrouhuje na celé koruny směrem nahoru). Od lednové splátky 2021 tak bude výše tohoto důchodu činit 17 052 Kč měsíčně, tj. důchod se celkově zvýší o 956 Kč.

Je-li invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně vyplácen například ve výši 8 216 Kč měsíčně, tvoří ho základní výměra 3 490 Kč a procentní výměra 4 726 Kč. Od lednové splátky důchodu v roce

2021 se základní výměra tohoto důchodu zvýší o 60 Kč na 3 550 Kč, procentní výměra se zvýší o 7,1 %, tj. o 336 Kč (částka zvýšení se vždy zaokrouhuje na celé koruny směrem nahoru). Od lednové splátky 2021 tak bude výše tohoto důchodu činit 8 612 Kč měsíčně, tj. důchod se celkově zvýší o 396 Kč.

Zvýšení v případě souběhu důchodů

Je-li souběžně vyplácen přímý a pozůstalostní důchod, zvyšuje se procentní výměra každého důchodu o 7,1 % své hodnoty, která náleží ke dni zvýšení. Základní výměra náleží při souběhu důchodů pouze jednou a bude zvýšena o 60 Kč.

Příklad souběhu výplaty důchodu starobního a vdovského

V prosinci 2020 se vyplácí ve výši:		Od lednové splátky 2021 se zvýší takto:	
důchod starobní	procentní výměra 13 301 Kč	důchod starobní	<i>procentní výměra na 14 246 Kč (13 301 + 7,1 %, tj. 945)</i>
	základní výměra 3 490 Kč		<i>základní výměra na 3 550 Kč (3 490 + 60)</i>
důchod vdovský	procentní výměra 2 525 Kč	důchod vdovský	<i>procentní výměra na 2 705 Kč (2 525 + 7,1 %, tj. 180)</i>
CELKEM	19 316 Kč	CELKEM	20 501 Kč

Zvyšují se také příplatky k důchodům

Od lednové splátky 2021 budou automatizovaně zvýšeny v souladu s nařízením vlády č. 382/2020 Sb. i vyplácené příplatky k důchodu přiznané podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem, a příplatky k důchodu podle zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich. Tyto příplatky se zvýší o 7,1 % částky příplatku náležející ke dni zvýšení.

Zvláštní příspěvek k důchodu podle zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, se od ledna 2021 nezvyšuje.

Jednorázový příspěvek 5 000 Kč důchodcům

Dne 23. listopadu 2020 nabyl účinnosti zákon o mimořádném jednorázovém příspěvku důchodci v roce 2020. Výše jednorázového příspěvku činí 5 000 Kč a je stejná pro poživatele všech typů důchodů. Výplata tohoto příspěvku náležela cca 3 milionům příjemců, poživatelů důchodu. Jednorázový příspěvek důchodci vyplatila Česká správa sociálního zabezpečení (nikoliv okresní správy sociálního zabezpečení), popřípadě jiný plátce důchodu, samostatně, tj. mimo pravidelnou splátku vypláceného důchodu) v době od 30. 11. do 8. 12. 2020. Výplata proběhla stejným způsobem, jakým byla důchodci vyplacena listopadová běžná splátka důchodu,